

ПРО НЕОБХІДНІСТЬ КОНСОЛІДАЦІЇ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ ОБЛІКУ**О.П. Кундря-Висоцька***Львівський інститут банківської справи**Університету банківської справи Національного банку України*

Аналізуючи “рівень міжнародності” існуючих на сьогодні світових систем обліку та звітності (МСФЗ, US GAAP, UK GAAP) слід відмітити, що для Євросоюзу найбільш актуальними є перші. Американські та британські стандарти не уступають нічим МСФЗ, більше того – US GAAP, UK GAAP, сформовані в рамках англо-саксонської системи бухгалтерського обліку приблизно в однаковій мірі вплинули на методологію сформованих пізніше МСФЗ. Безумовно, відхилення між цими трьома системами є. Так, US GAAP у більшій мірі базуються на правилах, в той час дві інші системи – на принципах бухгалтерського обліку. Реально це проявляється у тому, що у Великобританії, наприклад, основоположною є вимога “правдивого та справедливого відображення”. Це означає, що якщо діючі вимоги не дають такого відображення, на думку працівників обліку та керівництва, – вони можуть використовувати альтернативні варіанти обліку з тим, щоб досягти такого результату. У США звітність повинна бути складена у відповідності US GAAP та іншими правилами (наприклад, Комісії з цінних паперів та біржах), і суб’єкти бізнесу не можуть відхилитися від існуючих вимог та правил обліку.

Слід зауважити, що для країн постсоціалістичного простору, що не застосовують англо-саксонську модель, ці суперечності мають, скоріш за все, академічний характер, оскільки для них більш суттєвими є концептуальні розходження між національними системами та міжнародними системами обліку. Саме тут на сьогодні має місце проблема застосування міжнародних стандартів, особливо для потужних корпоративних структур, які виходять на світовий ринок. Використовуючи національні стандарти, їм доводиться коригувати звітність в залежності від того, на який ринок вони виходять – американський чи європейський.

Справа в тому, що звітність, складена у відповідності з МСФЗ, визнається американськими біржами лише частково, після коригувань у відповідності з US GAAP. Втім, слід відмітити, що до кінця 2010 року в США планують відмінити такий перерахунок. Це вже крок у сторону зближення до МСФЗ. Лондонська біржа вже зараз визнає як міжнародну, так і американську звітність. Більше того, Рада по стандартах фінансової звітності США підписала погодження з Комітетом по міжнародних стандартах фінансової звітності про усунення відхилень між американською та міжнародною системами обліку.

Отже, намітились чіткі тенденції до злиття міжнародних стандартів у єдину систему. Безумовно, така необхідність пов’язана із глобалізацією світової економіки. За останні роки суттєво зросла роль інтеграції та глобалізації фінансових ринків. Так, наприклад, сьогодні 495 не американських компаній із 47 країн знаходяться у лістингу Нью-Йоркської біржі, що складає 20% лістингу і 33% загальної ринкової капіталізації. Визнаючи ступінь взаємозв’язку міжнародних ринків капіталу, Форум Фінансової Стабільності (Financial Stability Forum) ідентифікував МСФЗ як один із глобальних стандартів, необхідних для стійкого функціонування глобальної економіки. У зв’язку з цим все більше країн починають використовувати МСФЗ як основу для складання фінансової звітності компаній, оскільки це підвищує рівень прозорості звітності, ініціює потік інвестицій.

Таким чином, коло проблем, пов’язаних з процесом практичного застосування МСФЗ, достатньо велике. Проте, не зважаючи на обставини, об’єктивні умови глобалізації, як уже було відмічено, визначають цей процес як неминучий та необхідний.

Ті крупні компанії, які виступають учасниками міжнародних фондових бірж, сьогодні змушені переходити на міжнародні стандарти. Досвід і практика такого переходу відчутно впливають на якість показників фінансової звітності. Так, дослідження 28 крупних європейських компаній, які відобразили вплив переходу на МСФЗ на свою фінансову звітність показує, що зобов’язання зросли в середньому на 16%, а чистий при-

буток знизився в середньому на 3%. Найбільший вплив на фінансову звітність мають ряд вимог МСФЗ. Наприклад, вимога тестування гудвіла на предмет знецінення (замість амортизації), що характерно для багатьох національних стандартів. В такий спосіб фінансовий результат буде суттєво відрізнятися. Так, наприклад в одній із компаній, що перейшла на МСФЗ, попередньо за UK GAAP збиток склав 2,18 млрд.фунтів, а відповідно МСФЗ прибуток до оподаткування склав 4,54 млрд.фунтів. Це було обумовлено тим фактом, що компанія більше не нараховувала амортизацію на гудвіл. Окрім цього, серед таких вимог МСФЗ можна виділити обов'язкове нарахування ряду резервів, відкладених податків, пенсійних зобов'язань тощо. Таким чином, результат переходу на міжнародні стандарти може бути достатньо відчутним. Разом з тим, розуміємо, що процес трансформації, консолідації різних міжнародних стандартів у єдину облікову систему є неминучим та об'єктивно необхідним.

Застосування МСФЗ є об'єктивним відображенням переходу економіки на якісно новий рівень розвитку. Важливими цінностями поступово стає сприятливий інвестиційний клімат, відкритість бізнесу, підзвітність менеджменту акціонерам, високі стандарти корпоративної культури. Саме МСФЗ у комплексі з іншими заходами покликані забезпечити упровадження у життя таких цінностей.

Ідентифікація проблем практичного застосування МСФЗ та обмін досвідом є запорукою успіху у процесі створення єдиних високоякісних стандартів фінансової звітності, що змогли б забезпечити інформацією міжнародні ринки капіталу. Зрозуміло, що їх вирішення залежатиме від спільних зусиль різних зацікавлених сторін як на національному, так і на міжнародному рівнях.